

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Jaarverslag van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen

2024

1. Voorwerp van dit jaarverslag

Dit jaarverslag heeft betrekking op het (volledige) werkjaar 2024.

2. Opdrachten van de commissie

Volgens artikel 308 van het decreet over het lokaal bestuur (hierna: DLB) verstrekt de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen (hierna: VAV) op verzoek, advies aan de Vlaamse Regering, aan initiatiefnemers of aan gemeenten over het houden van een gemeentelijke volksraadpleging. De VAV kan ook uit eigen beweging advies verstrekken aan de Vlaamse Regering.

Volgens artikel 201 van het provinciedecreet verstrekt de VAV op verzoek, advies aan de Vlaamse Regering, aan initiatiefnemers of aan provincies over het houden van een provinciale volksraadpleging. De VAV kan ook uit eigen beweging advies verstrekken aan de Vlaamse Regering.

De bevoegdheid van de commissie strekt zich bijgevolg zowel uit tot de gemeentelijke als de provinciale volksraadplegingen.

De VAV moet jaarlijks een omstandig verslag van haar werkzaamheden opstellen. Dat verslag heeft betrekking op de werking van het afgelopen jaar en moet een overzicht bevatten van de adviezen van dat jaar. Dit moet gebeuren uiterlijk op 1 april.¹

Het jaarverslag wordt bezorgd aan de Vlaamse Regering.

3. De samenstelling

De commissie wordt samengesteld uit een voorzitter, een ondervoorzitter en drie stemgerechtigde leden. De voorzitter uitgezonderd, is er voor elk van de leden een plaatsvervanger voorzien, die het verhinderd of afwezig lid kan vervangen. De plaatsvervangers kunnen ook altijd de vergaderingen van de commissie bijwonen, ook indien het lid waarvan zij de plaatsvervanger zijn aanwezig is. In dat geval is de stem van de plaatsvervanger louter raadgevend. Als de voorzitter afwezig of verhinderd is, worden de opdrachten van de voorzitter waargenomen door de ondervoorzitter.

De voorzitter wordt benoemd onder de magistraten van de Raad van State. Twee leden worden, op voordracht van het college van ambtenaren-generaal benoemd onder de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap wegens hun grondige kennis van het administratief recht. Deze ambtenaren worden gewoonlijk uit het Agentschap Binnenlands Bestuur gekozen. Twee leden moeten een academische graad hebben, tenminste op master-niveau of moeten een

¹ cfr. artikel 42 van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 mei 2018 'betreffende de organisatie van een gemeentelijke volksraadplegingen een volksraadpleging in het district, en betreffende de samenstelling en de werking van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen', dat in werking is getreden op 1 januari 2019

functie op A-niveau bekleden. Minstens één van hen moet een bijzondere kennis van het administratief recht bezitten. In de praktijk gaat het veelal om academici.

Bij ministerieel besluit van 7 februari 2022 (gepubliceerd op 18 maart 2022) werd de VAV als volgt samengesteld:

Voorzitter: mevrouw **Kaat Leus**, staatsraad bij de Raad van State.

Effectieve leden:

- de heer **Steven van Hecke**, dr. professor aan de KU Leuven, tevens ondervoorzitter van de commissie;
- de heer **Wouter van Dooren**, dr. professor aan de UAntwerpen;
- mevrouw **Karen Deckers**, adjunct van de directeur bij het Agentschap Binnenlands Bestuur;
- de heer **Stef Keunen**, adjunct van de directeur bij het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Plaatsvervangende leden:

- mevrouw **Sofie Mariën**, dr. professor aan de KU Leuven;
- mevrouw **Sofie Hennau**, doctor-assistent aan de UHasselt;
- de heer **Edwin Lefebvre**, adjunct van de directeur bij het Agentschap Binnenlands Bestuur;
- de heer **Thomas van Langenhove**, adviseur bij het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Het secretariaat werd toegewezen aan mevrouw Kristel Croonen, afdelingshoofd van de afdeling Lokale Organisatie en Werking bij het Agentschap Binnenlands Bestuur. Mevrouw Otillia Tothezan, adjunct van de directeur bij het Agentschap Binnenlands Bestuur, werd als haar plaatsvervanger aangewezen.

De benoeming geldt voor een eenmaal hernieuwbare termijn van drie jaar.

Op 1 december 2022 nam Otillia Tothezan ontslag als vervangend secretaris. Zij werd opgevolgd door Lieven Henckens, adjunct van de directeur bij het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Op 30 maart 2023 heeft dr. professor Sofie Mariën ontslag genomen als plaatsvervangend lid. Op 1 september 2024 nam mevrouw Kristel Croonen ontslag als secretaris. Zij werden voor de lopende legislatuur niet vervangen.

4. De werking

De commissie heeft een werkafpraak gemaakt om één vaste dag in de maand vrij te houden om adviesvragen te behandelen. Dit is in principe de derde vrijdag van de maand. De vergaderingen vinden bij voorkeur fysiek plaats. De voorzitter kan beslissen in functie van de agenda en de beschikbaarheden om de vergadering hybride te organiseren of volledig digitaal.

De werking van de VAV wordt geregeld in het Besluit van de Vlaamse Regering van 18 mei 2018 'betreffende de organisatie van een gemeentelijke volksraadpleging en een volksraadpleging in het

district, en betreffende de samenstelling en de werking van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen’.

De commissie heeft ook een huishoudelijk reglement aangenomen op 17 februari 2022, waarin o.a. het volgende is geregeld:

- Als de commissie het noodzakelijk acht voor het formuleren van een advies, kan de commissie degene die om advies heeft verzocht, een initiatienemer, een vertegenwoordiger van de gemeente of van de provincie uitnodigen om op de zitting toelichting te verschaffen.
- De verleende adviezen zijn steeds gemotiveerd. Op vraag van een lid kan het advies melding maken van de uitslag van de stemming en van het minderheidsstandpunt.
- De adviezen van de commissie worden onverwijld na hun ondertekening aan de minister en aan alle leden van de commissie bezorgd.
- De adviezen zijn openbaar na het verstrijken van een termijn van vijf werkdagen na de toezending ervan aan de bevoegde Vlaamse minister, op heden mevrouw Hilde Crevits, bevoegd voor Binnenland, Steden- & Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie & Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij.

De commissie kan slechts geldig beraadslagen indien tenminste de helft van de leden aanwezig is. De adviezen worden uitgebracht met volstrekte meerderheid van stemmen.

Indien nodig, kan de commissie deskundigen betrekken bij de uitoefening van haar opdrachten.

Wat de presentiegelden en vergoedingen betreft, valt de commissie onder de toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 1983 ‘houdende sommige maatregelen tot harmonisatie van de werking en van de presentiegelden en vergoedingen voor adviesorganen’.

5. Overzicht van de behandelde adviesvragen in 2024

Luidens artikel 306, eerste lid van het decreet over het lokaal bestuur en artikel 199, eerste lid van het provinciedecreet kunnen er geen volksraadplegingen georganiseerd worden in de periode van twaalf maanden voor de dag van de verkiezingen voor de volledige vernieuwing van de gemeenteraden, resp. provincieraden. Bovendien kan er geen volksraadpleging worden georganiseerd in de periode van veertig dagen voor de rechtstreekse verkiezing van de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de gemeenschaps- en gewestparlementen en het Europees Parlement.

Op 9 juni 2024 vonden de verkiezingen plaats voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de gemeenschaps- en gewestparlementen en het Europees Parlement. Op 13 oktober 2024 vonden de verkiezingen plaats voor de gemeente- en provincieraden. Er kon dan ook geen gemeentelijke of provinciale volksraadpleging georganiseerd worden sinds 13 oktober 2023, hetgeen logischerwijze een impact had op het aantal adviesvragen dat tijdens werkjaar 2024 aan de commissie werd voorgelegd.

In de loop van het werkjaar 2024 werden **drie** adviesvragen behandeld. De verschillende adviesvragen worden hierna -kort samengevat- weergegeven.

1. VAV/2024/1 – Tongeren/Limburg

Op 23 januari 2024 ontving de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen een e-mail van burgerbeweging “Burgers Eerst” die overwoog om een verzoek in te dienen voor een gemeentelijke en een provinciale volksraadpleging rond het nieuwe mobiliteitsplan van De Lijn. De burgerbeweging wou bij de commissie advies inwinnen omtrent de formulering van de vraagstelling en de technische organisatie van de volksraadpleging.

Deze adviesvragen werden behandeld in de commissievergadering van 16 februari 2024, waarna het advies van de commissie werd gepubliceerd op 11 maart 2024.

2. VAV/2024/2 - Lint

Op 28 april 2024 ontving de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen een mail van vzw Zevenhuizen, die overwoog een verzoek in te dienen voor een gemeentelijke volksraadpleging rond de aanleg van nieuwe straten in de gemeente Lint. De beoogde volksraadpleging zou betrekking hebben op de aanleg van straten die in functie van bouwprojecten van bouwpromotoren zouden worden aangelegd om nieuwe open ruimte te ontsluiten.

De vzw wou bij de commissie advies inwinnen omtrent de formulering van de vraagstelling en het ogenblik waarop een verzoekschrift kan worden ingediend tot organisatie van een volksraadpleging.

Deze adviesvragen werden behandeld in de commissievergadering van 29 mei 2024, waarna het advies van de commissie werd gepubliceerd op 13 juni 2024.

3. VAV/2024/3 – Gent

Op 28 september 2024 ontving de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen een e-mail van “Burgerlijst Grondrecht” die overwoog een verzoek in te dienen voor een gemeentelijke volksraadpleging rond mogelijke toekomstige uitzonderingen op de “knip” in de circulatieplannen, en uitzonderingen op parkeerverboden. De burgerlijst wou bij de commissie advies inwinnen omtrent de formulering van de vraagstelling.

Deze adviesvraag werd behandeld in de commissievergadering van 18 oktober 2024, waarna het advies van de commissie werd gepubliceerd op 12 november 2024.

6. Contactgegevens VAV

Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen
Herman Teirlinckgebouw
Havenlaan 88, bus 70
1000 Brussel

Secretariaat
Lieven Henckens
vav.secretariaat@vlaanderen.be

Kaat Leus
Voorzitter